

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 129

Kasım 2024

Editör: Burak Sarı

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Canan Çam Yücel

Web Sorumlusu: Kadir Ahıska, Ömer Göktaş

Web Teknik Destek: Burak Sarı, Kadir Ahıska

Ses Teknik Destek: Rıdvan Çırpan, Damla Güler

Görsel Destek: Pınar Yavuz, Yelda Erdoğan

Sosyal Medya Sorumlusu: Damla Güler, Gülcan Altun, Ömer Göktaş

Yayımlayan: Engelsiz Erişim Derneği

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@engelsizerisim.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

Youtube: www.youtube.com/channel/UCYxPXyFBI1mOlsPKTcuFafw

İçindekiler

Editörden.....	1
Spor Engelli Hakları Savunuculuğunda Önemli Bir Araçtır.....	4
Dağlarda Bir Kör (Necdet Turhan İle Röportaj).....	8
Günah Benden Gitti.....	17
Türkiye'de Kadın Olmak.....	21
Birlikte Öğrenelim Miniğim (7) “Ne Eksik Ne Fazla” Kitap Tanıtımı	25
Bas Mührü Erişilebilirliğe.....	28
Yerel LLM’ler ile Güçlü Yapay Zekâ Deneyimi	33
Çamaşır İşlerine Sıfırdan Giriş - 6	36

Editörden

Dışarıda sonbahar... dökölüyor yapraklar. Yazarlarımızın zihin dünyalarındaysa her zaman yeni tomurcuklar var. O zaman kulak verelim onlara bakalım neler diyorlar.

Bildiğiniz gibi geçen ay “ kapsayıcılığı seç harekete geç.” mottosu ve spor temasıyla Beyaz Baston Festivalinin on birincisi gerçekleşti. Tema spor olunca dergimizde de spor temalı yazılara yer vermesek olmazdı.

Bu sayımızda spor ve sporcu konulu iki röportaj okuyacaksınız. İlk olarak, **Gazeteci Selen Doğan EEEH Dergi için Elazığ Özel Sporcular Spor Kulübü Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet YILDIRIM** ile söyleşti. Engelli sporcuların yaşadıkları sorunlar, Elazığ Özel Sporcular Spor Kulübünün alışmaları hakkındaki bu röportajı keyifle okumanızı dileriz.

İkinci olarak, Burak Sarı dağlara sevdalı kör dağcı Necdet Turhan’ı konuk etti dergimizin sayfalarına. Necdet Turhan’ı yakından tanımak isteyen, onun dağcılık serüvenini merak eden okuyucularımız, bu röportaj tam sizlik.

Işığı gören hastalık geliyor musallat oluyor Gülcan Altun’a. Bu seferde kanser ziyaret etmiş kendisini. Tabi Gülcan, kanseri de def etmeyi bilmiş. Yazarımız Gülcan Altun’un kanserle imtihanını onun canlı kaleminden okuyoruz.

Bu memlekette kadın olmak zor zanaat. Hele bir de engelli kadınsanız vay halinize. Yazarımız Sevgi Mart Göcen, yaşanan güncel olaylar ışığında ölkemizdeki kadın ve engelli kadın sorununa doğrultmuş kalemini.

Bizim aylak Gümüşler, yine yeni bir kitap tanıtımıyla karşınızda. Bu sayımızda Ayşe Turgay Gümüş çiftini Akademisyen Anne Saniye Bencik Kangal'ı ve çocuklar üzerinden bazı engel gruplarını anlattığı “ Ne Eksik Ne Fazla “ adlı kitabını tanıttıkları yazılarıyla okuyoruz.

Noterlerde yaşadığımız erişilebilirlik sorunları daha çok klavye eskitecek gibi ama yine de noterlerdeki imza sorunuyla ilgili umut vadeden gelişmeler de olmuyor değil. Genç yazarımız Kadir Ahıska, “ Bas Mührü Erişilebilirliğe “ başlıklı yazısında noterde E-devlet üzerinden belge onaylama süreçlerini anlatıyor ve bir gün her alanda erişilebilirliğe mührü basacağımıza olan inancımızı tazeliyor.

Bilişim erişilebilirliği deyince akla gelen ilk isimlerden olan yazarımız Sarper Arıkan, bu ay bize yerel llm ile nasıl kendi sistemimizde çalışan bir yapay zeka modeli geliştirebileceğimizden ve bu alanda kullanabileceğimiz LM Studio ve Anything LLM adlı iki yazılımdan bahsetmiş. Bilişim ve yapay zekayla ilgilenen okuyucularımıza duyurulur.

Çamaşır işlerini bir türlü bitiremeyen yazarımız Murat Kefeli bu ayki yazısında o kendine özgü üslubuyla çamaşır katlama süreçlerinden ve ütü konusundaki çözümlerden bahsediyor. Evinizde bir yıkanmış çamaşır dağı varsa bu yazı size, sizi Ferhat eyleyip o dağı deldirecek yanıtlar sunuyor.

Bu aylık da bizden bu kadar değerli okurlar. Bu ayki editörden yazarı bendeniz Aylak Gümüş, pardon pardon Ayşe Gümüş olduğuna göre aylakça vedamızı tekrarlayayım o vakit.

Bizi okumaya devam edin anacım

Editörden yazarı Ayşe Gümüş

Spor Engelli Hakları Savunuculuğunda Önemli Bir Araçtır

Selen Doğan

selendoğan@yandex.com

Sayı: 129, Kasım 2024

Gazeteci Selen Doğan, EEEH Dergi için Elazığ Özel Sporcular Spor Kulübü Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet YILDIRIM ile söyleşti.

S. D: Elazığ Özel Sporcular Spor Kulübü bu yıl 17. yaşını kutluyor. Ülke genelinde birçok derneğin kapandığı veya işlevsizleştiği bu dönemde 17 yıldır çalışmalarınızı hiç ara vermeden sürdürüyorsunuz. Sürekliliği nasıl sağladınız?

A. Y:

Sosyal fayda yaratmaya odaklıyız. Sporun engelli bireylerin, özellikle de çocukların güçlenmesi ve toplumsal yaşama katılımı için en uygun stratejilerden biri olduğunu biliyoruz ve bu alanı onlarla birlikte genişletmeye çalışıyoruz. Yaptığımız işi çok seviyoruz ama sevmek de yetmiyor; çeşitlenen ihtiyaçları fark etmek, engel durumlarına uygun tesis ve araç-gereçler için en uygun hizmetin sağlanmasında kamu kurumlarıyla dirsek temasında olmak da gerekiyor. Yerel ve ulusal düzeyde engelli dernekleri ve ağlarıyla sürekli bilgi ve deneyim alışverişi de çok önemli bizim için. Ayrıca, bölgemizi de etkileyen afet ve salgınlar gibi olağanüstü şartlarda değişen önceliklere göre hareket kabiliyeti de gerekiyor. Bütün bunları yapabilmek devamlılık ve dayanıklılık gerektiriyor. Elazığ Özel Sporcular Spor Kulübü olarak bu yönde güçlü bir irademiz var.

S. D: Spor kulüpleri dernek statüsünde mi?

A. A. Y: Hayır, artık değil. 26 Nisan 2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu ile, daha önce 5253 sayılı kanun kapsamında kurulmuş olan Spor Kulüpleri dernek statüsünden çıkarılarak spor kulübü tüzel kişiliği kazandı. Elazığ Özel Sporcular Spor Kulübü de bu kapsama alındı. Ancak, bu sadece yasal dayanağımızı değiştirdi, biz yine dernek gibi çalışmaya devam

ediyoruz. Ticaret yapmıyoruz, kâr amacı güden bir kuruluş değiliz, bir sivil toplum örgütüyüz. Bu statü değişikliğini kulübümüzü yeniden yapılandırmak için bir fırsat olarak gördük ve 2024 yılı itibariyle vizyonumuzu ve değerlerimizi revize ederek hak temelli çalışmalara daha da ağırlık verdik. Engelli sporculara daha güçlü destek sunabilmek için savunuculuk ve iletişim kapasitemizi geliştirmeye odaklandık. Kulübümüzün yeni vizyonuna göre spor, engellilerin yalnızca hareketliliğini ve bedensel/ruhsal iyi olma halini destekleyen bir etkinlikler dizisi değil, aynı zamanda "engellilerin insan hakları" bakış açılarıyla geliştirilmesi gereken bir savunuculuk aracı.

Güçlükleri güce dönüştürmek için spor

S. D: Yerelde engellileri spora dahil etmenin kendine özgü zorlukları var mı?

A. Y: İlimizde engelli sporlarının gelişmesi ve engelli sporcuların güçlenmesi için faaliyet gösteriyoruz. Yani ülkemizin dört bir köşesinde bu amaçla yürütülen çalışmalara Elazığ'dan ses veriyoruz. Engelliliğin kendine özgü zorlukları var. Spora katılım bu güçlükleri güce dönüştürmek bakımından çok önemli olsa da bunu engelleyen faktörler olabiliyor.

S. D: Ne gibi faktörler?

A. Y: Engelli bireyler, engelli olmayan akranlarına kıyasla spor ve fiziksel aktivitelerde yeterince temsil edilemiyor. Spor salonları, mekanları ve diğer imkanlara ulaşamama, bu imkanlar varsa bile erişilebilir olmaması. Fiziksel aktivitenin, yaralanma, düşme vb. hallerde engel durumunu artıracığı, ilave engeller getireceği kaygısı. Spor giysileri ve araç gereçlerini temin edecek maddi imkanların olmaması. Aile veya bakım verenlerin spora katılım konusunda engelli bireyleri teşvik etmemesi, izin vermemesi, aşırı koruyucu davranması. Aileler özellikle kız çocukların spor yapmalarına ve spor müsabakalarına katılmak için il dışına gitmelerine sıcak bakmıyor. Güvenlik kaygısı, istismara uğrama korkusu da var. Ancak, sanırım en büyük engel, yaşanılan çevrede spor kültürünün ve spora ilgi duymayı sağlayacak rol modellerin olmaması.

“Spor bir insan hakkıdır”

S. D: Engelli bireylerin spora katılımını engelli hakları savunuculuğu açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

A. Y:

Hakları bir bütün olarak görüyoruz. Sporun, fiziksel aktivitenin, sosyalleşmenin veya sanat faaliyetlerinin engellilerin eğitime, sağlık hizmetlerine, adalete erişimi kadar önemli olduğunu düşünüyoruz. Hiçbiri diğerinden üstün değil; hepsi daha iyi bir yaşam için gerekli. Bir hak kategorisindeki kazanımlar diğer hakların da iyileştirilmesine yardımcı olur. Engelliler spora erişebiliyorsa bu bir kazanımdır ve devamında eğitimleri, istihdamları için de mücadele gücü verir. Bizim de önceliğimiz; spor yoluyla bedensel ve zihinsel iyi olma halini desteklemek, bunun için kamu kurumları ve yerel yönetimlerle diyalogu geliştirmek, engellileri spora teşvik etmek ve bununla ilgili haklarını savunmak, ilerletmek... Aynı zamanda sporla başarı duygusu yaşatmak, daha olumlu kendilik değeri oluşturmaya katkı sağlamak... Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesinin “Kültürel Yaşama, Dinlenme, Boş Zaman Aktiviteleri ve Spor Faaliyetlerine Katılım” başlıklı 30. Maddesi devletlere; engellilerin her seviyedeki spor etkinliklerine tam katılımını teşvik etme, özel spor etkinliklerini örgütleme, geliştirme ve bu etkinliklere katılma imkanına sahip olmasını temin etme, diğer bireylerle eşit koşullarda onlara uygun bilgi, eğitim ve kaynakların sunulmasını sağlama görevi verir. Bu sözleşme ülkemizde Anayasaya göre kanun hükmündedir ve bizim de yasal dayanaklarımızdan biri bu.

S. D:Yeni çıkan yayınlarınızda da sporun bir insan hakkı olduğuna vurgu yapıyorsunuz.

A. Y:

A. Evet, spor bir sosyal haktır. Kişilerin çok yönlü gelişimine alan açar. Engellilere yönelik spor politikalarının sosyal politikalarla uyumlu olması gerektiğini de söylüyoruz. Spor toplumsal bütünleşmede bir araç olduğu için sosyal politikalara hizmet eder. Sosyal hakların gelişmesiyle gündeme gelen “herkes için spor” ilkesi yolumuzu aydınlatıyor. Yayınladığımız kitapçıklar da hak kavramını merkeze alarak spor ve engellilik ilişkisine yeni açılımlar getirmeye çalışıyor.

S. D: Bu kitapçıklardan da biraz söz eder misiniz? Örneğine pek rastlamadığımız yayınlar bunlar.

A. Y: Evet, bu alanda çalışan herkesin yararlanabileceği özgün kaynaklar ürettik. Örneğin; “Aileler için Engelli Çocukları Spora Yönlendirme Rehberi” hazırladık. Spora dahil olmanın engelli bireylerin yaşamında neyi nasıl değiştirebileceğini, ruh sağlığından istihdama kadar ne gibi faydaları olabileceğini anlatmaya çalıştık. “Engelliler için Savunuculuk Aracı ve Güçlenme Stratejisi Olarak Spor El Kitabı” yazdık. Bu alanda bir ilktir bu kitapçık. “İklim Krizi Engelli Sporlarını ve Sporcuları Nasıl Etkiliyor?” başlıklı bir broşür yaptık. Çağımızın en büyük meselelerinden biri olan iklim değişimine kendi çalışma alanımızdan doğru baktık. Hazırlık aşamasında olan iki yayınıımız daha var: “Kapsayıcılığı ve Çeşitliliği Gözetken Spor Haberciliği Rehberi” ve “Stadyumlar ve Spor Tesislerinde Erişilebilirlik Nasıl Sağlanır Rehberi”. Yayınlarımızı sosyal medya hesaplarımızda tanıtmaya başladık. Yenilemekte olduğumuz <https://www.elazigozelsporcular.com> web sitemizde de bu kaynakları bulabileceksiniz.

Dağlarda Bir Kör (Necdet Turhan İle Röportaj)

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı: 129, Kasım 2024

Burak Sarı:: Merhaba sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

Necdet Turhan:: Öncelikle söyleşi için teşekkür ederim. Zira gerek Engelsiz Erişim Derneği, gerekse EEEH Dergi Benim için önemli. Sizleri söylemlerinizi, tarzınız ve engellilik olgusuna aydın yaklaşımlarınız için takdir ediyor ve kutluyorum. Bence Türkiye'de örnek gösterilebilecek bir model oluşturuyorsunuz.

Bana gelince, emekliyim, Bursa'da yaşıyorum. Yaklaşık on yıl önce Bursa Nilüfer Belediyesi Engelliler Birimi'nden emekli oldum. Ancak gönlümü emekli etmedim. Gerektiğinde eski iş yerime gidiyor, orada varsa ihtiyaç duyulan konularda yardımcı oluyorum. Bunun dışında Bursa'da ve diğer şehirlerde iletişimde olduğum görme engelli gençler var. Onlara da bilgisayar kullanımlarında ve yaşam pratiklerinde yardımcı olmaya çalışıyorum. Gerçi artık bilgisayar kullanmayı epeyce öğrendiler ve eskisi kadar Bana gereksinim duymuyorlar. Hatta bazen ihtiyacım olan güncel dijital konuları onlara Ben soruyorum. Gönüllülük yaşamımda, kapasitemce danışmanlık yaptığımı söyleyebilirim. Bana Bursa'dan ya da Bursa dışından ulaşan görme engellilere ve ailelerine ihtiyaçları doğrultusunda destek olmaya gayret ediyorum. Ayrıca Toplum Gönüllüleri Vakfı mütevelli heyet ve etik kurul üyesiyim. Orada olmamın temel sebebi de gençler. Bir miktar olsun gençlerin yaşamlarına katkı yapabilirsem ne mutlu Bana. Bazen de aldığım davetler vesilesiyle okullarda ya da kurumlarda konuşmalar yapıyor; yaşam felsefemden spor hayatımdan söz ediyorum.

B. S: Dağcılık serüveniniz nasıl başladı?

N. T: Ben 1994 yılında ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden şeref öğrencisi olarak mezun oldum. Üniversite yıllarımda ODTÜ Dağcılık Kolunun etkinliklerine katılıyordum. Dağ serüvenim orada başladı. Yeri geldiğinde hep anlatırım, başlangıçta zor oldu tabi ki dağcılık koluna kabul edilmem. Malum sebeple, görme engelli olduğum için. Arkadaşlar çekiniyorlar dağlarda benim için risk almak istemiyorlardı. Bu nedenle ilk yıl iki faaliyet dışında diğerlerine gidemedim. Ancak ikinci yıldan başlayarak aşama aşama sorunlar çözüldü ve tekniğim ve kapasitem ortaya çıktı. Nihayetinde üç yıl düzenli olarak faaliyetlere katılmam sonucunda Kol tüzüğü uyarınca ODTÜ Dağcılık ve Kış Sporları Kolu onur üyeleri arasına seçildim. Bu da Benim için büyük mutluluk oldu tabi ki.

B. S: Bir kör olarak dağcılık sporunu tercih etmeniz çevrenizdekiler tarafından nasıl karşılandı?

N. T: Şaşkınlıkla karşılandı doğal olarak ve bu hep böyle devam etti. Başlangıçta ve sonrasında hep şaşırdılar bir kör olarak nasıl ve neden dağlara gittiğimi, gitmek istediğimi pek kavrayamadılar. Oysa Benim gençliğime hatta çocukluk yıllarıma değin uzanan bir geçmişim vardı dağlarda.

B. S: Nasıl bir geçmişti bu?

N. T Ben sonradan görme engelli oldum. Yirmili yaşlarımdaydım körlükle tanıştığım da. Öncesinde yani gördüğüm yıllarda dağlardaydım. Dağcı değildim ama oldukça tutkulu bir şekilde günlerim gecelerim Uludağ'da, Uludağ'ın derelerinde alabalık avlamakla geçiyordu. Derin bir tutkuymuş bu, yıllar sonra kör olmam sonrasında farkına vardım, algıladım bunu. Hiç abartmıyorum, çocukluğumu, gençliğimi geçirdiğim dağlar dereler âdeta mayam olmuş, oralarda kişiliğim karakterim oluşmuş, çok sevmişim, yüreğime almışım dağları doğayı. Tüm bunları T24 Haftalık'ta

Kara Balıkçı

başlıklı yazımda anlattım enine boyuna güzel bir yazıdır o. Dileyenler okuyabilir. Başka yazılarda var orada; T24 Haftalık'ta yani. Mesela "Denver dan Gelen Ses ve Colorado Anıları", "Ölümcül tırmanış Klemenjero" gibi... Bu geçmiş dolayısıyla dağlara, doğaya olan özlemim Beni ODTÜ Dağcılık Koluna taşıdı. Ve nihayetinde dağlara döndüm, yurt içinde ve yurt dışında birçok dağa tırmandım. Tırmanışlar deyince bilhassa yurt dışında yaptığım tırmanışlarda kılavuzum olan ODTÜ Dağcılık Kolu antrenörü Nevzat Öntaş'a buradan teşekkür ediyorum. Çok emek verdi dağlarda Bana, sağ olsun.

B. S: Dağcılıkta kaçınıcı yılınız?

N. T: Şimdi şöyle, "Dağlarda kaçınıcı yılım" diye bakarsak; elli yılı geçiyor. Teknik ve bilimsel manada Dağcılık olarak bakarsak, yani ODTÜ'den itibaren otuz yılı geçiyor. Fakat bir sporcu formasyonu ile yirmi beş yıl dağlarda olduğumu, dağcılık yaptığımı söylemeliyim. Beş Kıtada Beş maraton Beş Zirve projemi tamamladıktan sonra tırmanmayı ve koşmayı sağlık sorunlarım sebebiyle rölantiye aldım. Daha seçici davranıyorum dağlara gitmekte ve koşmakta. Zira motor yeteneklerimde gerilemeler oldu, bilhassa diz eklemlerimde sorunlar var. Yalnız yaşayan bir kör olarak elim baston tutması, ayakta kalmam önemli ve gerekli. Gündelik işlerimi bağımsız olarak yapamazsam yaşam çok zorlaşacak. Son yıllarda şöyle bir söylemim var, bazen bu söylem duygusallık olarak nitelendiriliyor ve yanlış anlaşılabilir. Ama öyle değil.

B. S: nedir o söyleminiz?

N. T: "Bastonumdan başka kimsem yok." Ben böyle söylediğimde "çevren var, arkadaşların var" deniyor ama çevrem arkadaşlarım hep ikinci halkadalar. En mühim konu, yalnız yaşamını sürdürme çabasındaki bir kör olarak, Bastonumu tutacak fizik ve zihin

kapasiteye sahip olmalıyım. Bu manada en yakın dostum bastonum oluyor ve bu manada bastonumdan başka kimsem yok.

B. S: Başlangıç sürecinde ve profesyonel dağıcılık hayatınızda nasıl zorluklar ile karşılaştınız?

N. T: Zorluklar körler olarak hepimizin maruz kaldığı malum sorunlar, malum zorluklar. Önyargılar, ayrımcılık vb. yeri geldi beni dağlara götürmediler, yarışlara almak, göğüs numarası vermek istemediler. Spora başladığım yıllarda Görme Engelliler Spor Federasyonu kuruluş aşamasındaydı. Bana hitabeden atletizm etkinlikleri yoktu. Bu durumda klasmanım olmamasına karşın mecburen gören kişilerin yarıştığı organizasyonlara katılıyordum. O organizasyonlarda da sadece tekerlekli sandalyeli sporcular için klasman vardı. Çok sorunlar oldu ama inat ettim ve yıllarca görenlerin atletizm organizasyonlarına katıldım. Tanıldılar, kabullendiler Beni. Türkiye'de koşmadığım yarı maraton kalmadı, Balıkesir, Antalya, Trabzon, Bursa Tarihi Kent, Alanya Tarsus yarı maratonları ilk aklıma gelenler. Bunlardan Tarsus ve Antalya yarı maratonlarına düzenli olarak yıllarca katıldım. Sonra Avrasya Maratonu on beş km etabına 2000 yılından başlayarak her yıl düzenli olarak katılıyordum. Bu arada sosyal fayda oluşturmayı da hep önemsedim. Hatırladığım kadarıyla 2008 Ya da 2010 dan itibaren Adım Adım'ın gönüllü koşucuları arasında yer aldım. Değişik STK'lar için, değişik sosyal projeler için bağışlar topladım. Gönüllülük koşularımnda çoğunlukla Adım Adım kurucularından İtir Erhard ve arkadaşı Gözde Uysal kılavuzum oldular. Tabii kılavuzum olan başka arkadaşlarda var; Özlem Duygu, Yasemin Göktaş, Esra Karaosmanoğlu gibi. Anımsayamadıklarım için özür dilerim. Sonra spor pirimiz Safter kartoğolu... 2002 New York Maratonu'nda tanıştığım Safter Abi'de birçok koşuda kılavuzluk yaptı Bana, spor idolüm oldu. Safter Abi şu an 96 yaşında. Teşvikiye'de kızı can Kartoğlu'yla yaşıyor.

[11. Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali](#)

ardından Safter Abiyi Teşvikiye'deki evlerinde ziyaret ettim. Geçmiş yılların güzel anılarını tazeledik birlikte. Maşallah, nazar değmesin maratonların ihtiyar delikanlısı bir çınar

gibi hala ayakta. Maratonları anlatıyordum, 42 km etapları hep yurt dışında koştum. Nasıl dağları çok sevdiysem atletizm organizasyon ve parkurlarını da çok sevdim. Oraların coşkusu heyecanı yüksek volümlü müzikleri hep cezbetmiştir Beni. Oraların sinerjisi bambaşka. Örneğin ilk yurt dışı maratonum olan 2002 New York Maratonu başlangıcında yüzlerce koşucu var ve amfilerden yayılan yüksek volümlü sesiyle Frank Sinatra uğurluyor Sizi, "New York, New York" şarkısıyla. O muhteşem çıkışı hiç unutamam, aradan yirmi yılı aşkın bir süre geçmesine karşın.

Ayrımcılık dedim, göğüs numaram verilmedi yarışlara alınmak istenmedim, dağlara götürülmek istenmedim Ama sorunlar yaşadığım o yarışlarda da koştum, engellenmek istendiğim Ağrı Dağı'na daha sonra iki kez tırmandım. Konu uzayacak ancak bunlardan kısaca söz etmek istiyorum. Trabzon yarı Maratonu'na almak istemiyorlar Beni ve bunu net olarak da Bana söylüyorlar. Körsün diyorlar, başına bir iş gelir, senin sorumluluğunu alamayız diyorlar. Ve kaydım yapılmıyor yarışa. Ancak atletizm alanında pek yenide sayılmam o yıllar. Beni atletizm camiasından tanıyan önemli isimler var, örneğin Münir Yaraş. Münir Yaraş'ı aradım ve durumu anlattım. Sorun çözüldü. Asıl ifade etmek istediğim ayrımcılık olayı Beni hiç dağda görmediği hâlde sırf görme engelli oluşum sebebiyle Ağrı tırmanışımı engelleyen spordan sorumlu devlet bakanı. Dağcılık Federasyonu ile Aür tırmanışı yapmak istiyorum, dönemin federasyon başkanı temkinli olmakla birlikte tırmanış talebime pozitif bakıyor. Zira Beni tanıyor, dağdaki performansımı biliyor. Birlikte olduğumuz Dağcılık Federasyonu kurucu başkanı Latif Osman Çıkıgil tırmanışı var. Dağlardaki kapasitemi o tırmanıştan biliyor. Fakat Benim federasyonla Ağrı tırmanışı yapmak istediğimi duyan spordan sorumlu Bakan dağcılığımın pratik anlamda bihaber olmasına rağmen "Olmaz" diyor ve engelliyor Beni. Bunu öğrenmem sonrası özel kalemi ile "Niye böyle yapıyorsunuz, dağda beni hiç görmediniz ki" Diye mektup gönderdim. Telefonla beni aradı hemen. Ben anlatıyorum o anlamak istemiyor. Sadece kör oluşum üzerinden bakıyor Bana. Fakat bir kör olarak kapasitem nedir, hangi dağlara gitmişim, nasıl dağcılık yapıyorum hiç önemsemiyor. Onun ayrımcılık projeksiyonuna bunlar girmiyor çünkü. İşin üzücü yanı beni anlamak istemiyor, anlattıklarına kulak vermiyor. Sabitlemiş kendini... nihayetinde sonuç alamıyor Sn. Bakanı ikna edemiyorum ve o yıl Dağcılık Federasyonu'yla birlikte Ağrı'ya gidemedim. "Sağlık olsun" dedim. Ancak vazgeçemedim de. 2000 ve 2002 yıllarında iki tırmanışım oldu Ağrı'ya. İlkinde 4500 metreye kadar yükseldim. İkincisinde de çok sert koşullarda Nevzat Öntaş liderliğinde ODTÜ'lü arkadaşlarla zirve yaptım.

B. S: Kör bir dağcı olarak geliştirdiğiniz alternatif yöntemler ve kullandığınız araçlar nelerdir?

N. T: Deneyerek iki baton, bir an olarak adlandırdığım tarzı buldum. Bu benim dağlardaki en temel tekniğim oldu. Bu teknik tesadüfen Ilgaz Dağı'nda bir arkadaşın karda çıkardığı ayak seslerini takip etmem sonucunda ortaya ıktı. Orada, kamp çevresindeki düzlük, eğimli bölgede karda çıkan ayak seslerini takip etmiştim ve elimde ormandan kırılmış bir odun vardı. Baton gibi onu kullanmıştım. Ancak kampı söktükten sonra Kastamonu asfaltına inerken karların eridiği çamurlu yerlerde önümde giden arkadaşın ayak seslerini takip edemedim. Sonra her yerde duyabileceğim an sesi peşinden gitmemin ve iki baton kullanmamın daha pratik ve yararlı olacağını düşündüm ve öyle yaptım. İlk Bey Dağları geçişinde kullandım bu yöntemi. Yılları unutuporum, 1993 ya da 1994 olabilir. ODTÜ Dağcılık Kolunun bir ekspedisyon etkinliğiydi, bir hafta süren. Bey dağlarının bir tarafından başlayıp en son Tahtalı Zirvesi'ne ulaşıyor ve diğer tarafına, yani güney tarafına Antalya Kemer sahillerine iniyorsunuz. Bu etkinlikteki ekip sorumlumuz Burçin Didinedin ve Teknik sorumlumuz Mete hacaloğlu'na buradan sevgilerimi gönderiyorum. Sonraki yıllarda iki kez daha geçtim Bey Dağlarını. Bunlar Antalya Saklı Kent'ten başlamıştı. İlk geişimdeyse Antalya Elmalı'dan girilmişti ekspedisyon rotasına. Bazı istisna rotalar dışında tırmanış kılavuzumun elinde tuttuğu ya da sırt çantasına astığı bir andan yayılan sesi iki elimde iki baton takip ettim. Tabii bu takipte yukarı doğru tırmanışlar daha kolay oldu, inişler ise bir miktar daha riskli ve beceriyi gerektiriyor. Daha öncede söylediğim T24 haftalık yazılarımdan bilhassa "Denver'dan Gelen Ses ve Colorado Anıları" yazımda anlattım dağdaki tarzımı, tekniğimi.

B. S: K r dağcı adaylarına neler önerirsiniz?

N. T: Dağların zirvelerine giden yollar eteklerinden başlıyor. Bu manada k r arkadaşlardan istekli olanlar önce doğaya çıkmayı, kamp yapmayı ve kolay rotalarda doğa

yürüyüşlerine katılmayı başarmalıdır. Yani öncelikle olması gereken kampçılık yapmayı öğrenmek, temel malzemeleri tanımak, kullanmak, ve risksiz geniş rahat patikalarda yaylalarda doğa yürüyüşleri gerçekleştirmek. Bu anlattığım doğaya çıkış biçimlerinden birisi ve her kör arkadaş işi bilen bir grupla bunu yapabilir. Bunu denemeliler. Eğer devamında risk barındıran doğaya çıkış biçimi olan dağcılık yapacaklarsa bunu süreç ortaya çıkartacaktır. Burada birçok faktör devreye giriyor. Kör dağcı adayı psikolojik ve fiziksel manada denge sahibi olmalı. Ben bu durumu "Self Balans" olarak adlandırıyorum. Anlatmak istediğimin özü şu; konuya ilk etapta dağcılık olarak değil de doğaya çıkmak olarak bakılmalı sürecin dağcılığa evrilip evrilmeyeceği zamanla ortaya çıkar. Benim içinde böyle oldu zaten. ODTÜ Dağcılık Kolunda önce Elma Dağ yürüyüşü ve Işık Dağı Kampı ile başlamıştım Bende. Tekrarlayacağım meraklı ve istekli olan her kör arkadaş doğaya çıkıp kamp yapabilir ve kolay rotalarda doğa yürüyüşlerine katılabilir. Sonra kaya tırmanışı da yapması mümkün. Üstten emniyet alınmış çok zorlu olmayan kaya duvarlarında yapabilir bunu. Kaya tırmanışlarını ayrıca farklı bir zamanda anlatmalıyım, uzun bir konu bu...

B. S: Aynı zamanda atletizm ile de uğraşıyorsunuz. Atletizm ve dağcılığın avantaj ve dezavantajları ne?

N. T: Dağcılık için gerçeği zor bir alan ve performans gerektiriyor. Bu performansın altyapısı için atletizm yapmak, koşmak aerobik kapasiteyi artırmak hayli önemli. Bu manada Atletizm dağcılığı tamamlayan ona katkı yapan bir süreç. Makul bir şekilde yapıldığında da atletizmin hiç bir sakıncası yok. Tabii atletizm ciddi şekilde amaçlanıyorsa sağlık kontrolleri gerekiyor. Sonrasında da istikrarlı bir şekilde koşmak, programlı bir şekilde yarışlara hazırlanmak önemli.

B. S: Atletizm için önermek istediğiniz alternatif yöntemler var mı?

N. T: Artık herkesin bildiği gibi total bir körün koşma tekniği hayli basit, koşu klavuzuyla aralarında bir ip tutmaları ve bu ipin koordinasyonu ile koşması gerekiyor. Ben bu yöntemi hayli uzun bir süre sonra bulmuştum. 2005 yılında Japonya Körler Maratonu'na gittiğimde dünyanın dört bir yanından gelen körlerinde ip tutma tekniğiyle koştuklarını görmüştüm. Bu manada koşma tekniği basit ama kılavuz gerektiriyor. Ayrıca kör atlet malzeme bilgisine de sahip olmalı. Hangi ayakkabıyla koşacak, atletizm giysileri nasıl olacak vs. Bunlarda performans için önemli konular. Yukarıda doğaya çıkmaktan ve temel malzemeleri tanımaktan söz etmişim. Bir sırt çantasını bile düzenlemenin ve taşımanın usulü var. Bunlar temel ve mühim konular. Nihayetinde temel bilgileri ve becerileri olmadan doğaya çıkmak ya da koşmak sorunlar getirebilir.

Ben bir uzun mesafe koşucusunun hangi ayakkabılarla, nasıl bir atlet ve şortla koşması gerektiğini New York Maratonu'nda yaşadığım sıkıntılar sonrasında öğrenmişim.

B. S: Erişilebilir olmayan koşullar ve ön yargı engellilerin spor faaliyetlerine eşit katılım hakkını engelliyor. Bu sorunun çözümünde nasıl bir yol izlenmeli?

N. T: çözüm basit: vazgeçmemek ve mücadele etmek. ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi eski bölüm başkanı ve Bana diplomamı veren değerli hocam Emeritus Prof. Raşit Kaya ile yaptığımız hemen her telefon görüşmesinde Raşit hocam Bana hep "Kendini kolla ama sakın vazgeçme" der. Yineleyeceğim çözüm vazgeçmemek ve mücadeleye devam etmek. Ancak mücadele öfkeyle değil de rasyonel ve örgütlü olarak yapılmalı. Aksi takdirde sonuç almak hayli zorlaşıyor ve kendimize zarar veriyoruz.

B. S: Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

N. T: Çok teşekkür ederim. Anlamlı bir söyleşi oldu Benim için. Geçmiş yıllara gittim, duygulandım. Herkese, hepimize sevgilerimi gönderiyorum.

B. S: Bize vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Günah Benden Gitti

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı: 129, Kasım 2024

"Körler kanser olmuyormuş" demişti bir zamanlar birisi. İnsanoğlu ne kadar çok seviyor gerekli gereksiz ve hatta bilip bilmeden her konu hakkında ileri geri konuşmayı. Kanser oluyormuşuz ne yazık ki bizler de arkadaşlar herhangi bir insan gibi. İnsanız çünkü. Bildiğim ve duyduğum en az üç kör var benimle birlikte. Her neyse çoğu zaman okuduğunuz gibi

Yazılarımda yaşadıklarımı paylaşıyorum sizlerle. Bu ay da öyle yapacağım. Yakın geçmişte yaşadığım kanser deneyimimden söz edeceğim size.

Gamsız mıyım? Şapşık mi? Hangisi bilmem ama çoğu zaman, "bu aymazlığım yüzünden ayaktayım sanırım" diye düşünüyorum. Belden aşağı ilk felç olduğum zaman yirmi iki yaşındaydım. Bir gün yatakta oturuyordum. Saçımı at kuyruğu yapmak istedim. Kollarımı arkaya her attığımda "pat" diye sırt üstü düşüyordum. Kafamda şöyle düşünmüştüm: Bu hep mi böyleydi? Yoksa felç olduktan sonra mı böyle oldu? Mayıs ayının ortalarını henüz geçmiştik ki dilimin alt tarafında bir şey fark ettim. Aynı şeyi düşündüm. Oysa daha önceleri dikkatimi çekmemişti. "Belki de vardı ama boyutu büyüdü" dedim. Başka bir sebepten gittiğim doktora bundan söz ettim. Doktor görünce bir kulak burun boğaz uzmanına görünmemi salık verdi.

Randevu alma derdi. Uygun zamanı denk getirme. Biyopsi vs. derken anlaşıldı ki o çıkıntı bir kanser patlaması ve hemen ameliyat olmam gerek. Kendi hastalığının etkilerinin kötüleşmemesi ve ameliyat gerekliliğinin ortak bir zeminde birleşmesi biraz zaman aldı. Nihayet ağustos sonunda ameliyat olabildim.

Operasyon öncesi yapılan açıklamalarda dilimin alınacağı söylendi. Hani bir reklamda vardı ya: "Öyle dümdük" Öyle yüzüme söylendi. Bence doğrusu da bu zaten. Hiç sevmem gizli kapaklı işleri. Bir an donakaldım. Artık galiba tat alamayacaktım. O sıra en çok sevdiğim şeyleri tüketmek istedim hep. Canım ne istediye yedim. Tabii gerçeği aileme sezdirmeden.

Ayrıca bir süre konuşamayacaktım. Ne kadar bir süre? Bunun yanıtını tam bilmiyordum. Doktora hastaneden ne zaman çıkarım diye sorduğumda: Kafayı kaldırdı ve bana "sana yeni bir dil yapacaklar, biliyorsun değil mi?" dedi. "Birkaç günde çıkamazsın. En az on iki on üç gün buradasın" dedi. Ben yirmi gün yattım yaklaşık.

Bir arkadaşım telefon konuşmamızda "ameliyata nasıl girersen öyle çıkarsın" demişti. Süreçleri akışına bırakmayı seviyor ve bunu başarıyorum. Ben de ameliyata giderken giydiğim kıyafete güle güle sedyeye yattım ve duayla uyudum. Uyandığımda 23 Ağustos 2024 tarihinin gündüzü yaşam takvimimde silinmiş gibiydi âdeta. Ha bu arada huzurlu uyandım diyebilirim.

Çevremdeki insanlar sürekli konuşuyor, ben de cevap veriyordum. Oysa onlar beni duymuyordu. Sonra bir duralıyordum. Annem uyurgezer gibiydi. Anlatmak istediklerimi cep telefonuna yazıyordum. Yorgundum, gücüm yetmiyordu. Kısa şeyler söyleyeceksem havaya ya da yatağın üzerine gören alfabetiyle yazıyordum. Annem özellikle başlarda ölü balık gibi bakıyordu. Mesela "abla" demek istiyordum. Tek tek harfleri yazıyordum. A, b, l, a, bir bir hepsini söylüyordu. Bakıyordum suratına ne yazdım bütünleştir diye. Aynı ölü balık gözlerle karşımda duruyordu. Çıldıırıyordum. "Derdini anlatamayan dilsiz olmak ne zormuş?" diyordum. Karanlıkta Diyalog deneyimi gibi sanki değil mi? Ancak bu üç beş kuruş verip bir süre yürüyüp çıkışı bildiğiniz bir yol değil. Elbette burada Murat Kefeli gibi "dilsizlerin derdini anlatamadığını mı sanıyorsun?" diyeceksiniz. Çok da doğru bir soru sormuş olacaksınız. Oysa ben o sıra taze bir dilsizdim. Doğal olarak oldukça tecrübesizdim. Derdimi anlatamamamı dilsizliğime, hatta bundan daha da fazla karşıdakinin beceriksizliğine yoruyordum.

Ne yalan diyeyim. Hemen hemen on beş günlük bir süre geçtikten sonra boğazımdaki soluk kanülünü elimle kapatıp belli belirsiz, "Anne" dediğimde çok mutluydum. Annemin gözündeki o sevinç ise sanki ilk kez bebeğinden, "Anne" sözcüğünü duymuş ebeveyn heyecanıydı. Bu arada boğazımda bir kanül vardı çünkü; dilimin yarısını almışlardı ve diğer yarısına bacağımdan aldıkları bir parça ile doku kaynağı yapmışlardı. Dolayısıyla çok ödemliydi ve tüm ağız içimi kaplıyor ve hatta dışarı taşıyordu. Burnumda beslenmem için bir kanül daha vardı. Bu sebeple soluk alabilmem için boğazımın altına bir delik açmışlardı. İlk günler orayı tıkadığımda dahi sesim çıkmıyordu. Sonraları ses becerim birazcık açıldı.

Dedim ya? Gamsız mıyım, şaşık mı? Bilmiyorum, bu süreç söylemek istediklerimi anlatamamamın geçici krizlerini saymazsak beni sarsmadı. Ancak yine de düşünmüyor değilim. Kör, topal biriyim. Dilimin yarısı artık yok. Burnum yaklaşık bir senedir koku alma işlevini tamamen olmasa da çoğu zaman rafa kaldırmış hâlde. Maazallah! Adolf Hitler hortlasa beni direkt sabun fabrikasına yollar.

Ha, bu arada dilimin tat duygusu tahmin edebileceğiniz gibi tamamen gitmedi. Birkaç günlük şoku boşuna yaşamışım. Yediklerim de yanıma kâr kaldı.

Bir şey daha: Bu tür süreçler öncesi küçük çocuklara olanı biteni anlayacağı şekilde anlatmayı ihmal etmeyin. Ben hayatımın neşesi Kerem'ime öyle yaptım. O benim hastane süreçlerime alıştıktır. Ancak bu başkaydı. Gitmeden önce onu balkonda kucağıma aldım. Bu sefer daha farklı bir rahatsızlığım olduğunu. Ameliyat olacağımı. Bir süre onunla konuşamayacağımı söyledim. Anlam veremedi ama kabullendi. Daha doğrusu kabullenmiş. Çünkü o günler boyunca defalarca babaannesiyile konuştu ama bir kez dahi olsa, "halamı ver" demedi. Taa ki ben boğazımdaki kanülü tıkayıp da Kereeeemmm! diyene dek. Tabii ki sesimi alamadı, halası olduğuma inanamadı ama çok mutlu oldu ve sonrasında her telefon görüşmesinde beni de istedi. Çocuklar sandığımızdan çok daha duyarlı.

Hey millet! Demem o ki körler kanser oluyor. Bu yüzden salmayın. Sağlıklı yaşama önem verin. Benden söylemesi. Yani günah benden gitti.

Türkiye'de Kadın Olmak

Sevgi Mart Göcen

sevgi.mart@gmail.com

Sayı: 129, Kasım 2024

Merhaba dostlar, nereden başlayıp, nasıl anlatacağımı bilemediğim bir konuyla geldim bu kez.

İyisiyle kötüsüyle dolu bu dünyadan, sadece 8 yıllığına bir Narin sadece 6 aylığına bir Sıla gelip geçti. Feryadını duyup adını öğrenebildiğimiz küçücük kızlardı Narin ve Sıla. Ama 2024 yılı başından buyana kimi on yaşında kimi on beş kimiye minicik bir bebek; kaç kız bir selam verip geçti bu dünyadan? İğrenç hesaplar uğruna, kendilerinin bile bilip anlayamadığı gerekçelerle. İster bir köyün kurumuş deresinde ister bir şehrin modern gökdeleninde; bu ülkede kadın olarak "Merhaba" demek dünyaya, başlı başına bir ayrımcılık sebebidir.

Aktivizm çalışmalarını yürüten insanlara sorduğunuzda, "Engelli hakları için çalışıyorum", "Kadın hakları üzerinde çalışıyorum", "Engelli kadın hakları alanında çalışıyorum" minvalinde cevaplar alırsınız. Oysa hepsinin özünde insan vardır ve çalışılan haklar, insanın insan olarak doğmasından kaynaklanan haklardır. Hukukta bir tabir vardır; "Cenin sağ olarak doğmakla tüm haklara sahip olur." Diye. Ama o cenin dünyaya "kız olarak gelme bahtsızlığına" uğrarsa, hele bir de engelli ise üstüne üslük bir de Türkiye gibi ülkelerde azınlık olarak kabul edilen bir ırktansa; işte o doğmakla sahip olacağı haklar kırılır da kırılır.

Anayasa'nın her maddesinin ilk kelimesi olan "Herkes" onun yaşadığı bölgeye, sahip olduğu aileye, ulaşabildiği imkanlara göre öyle eğilip bükülür ki, gün sonunda yaşam hakkı bile sorgusuz sualsiz alınır elinden. O hakka son verenler, bilmem kimin korumasında bilmem kimin akrabası kontenjanından bilmem kimin yardımıyla iğrenç hayatlarına kaldıkları yerden devam

ederler. Sıla'lar bir sonraki baharı yaşayamaz; arkadaşlarıyla hayaller kuramaz; kitapların büyüdüğü dünyasına, sinemanın, tiyatronun coşkunu âlemlerine giremez. Peki suç nedir?

En başta kadın olmak!

Bu kadın birde engelli ise doğduğu gün "Çifte bahtsızlığa" uğramıştır. Ailesi, kız olduğuna mı engelli olduğuna mı yanacaktır? Çevreden teselliler başlar; "Üzülmeyin, Allah bunu size imtihan olsun diye gönderdi. Aman sabırlı olun da ecrini kaçırmayın. Neyse Cennetin kapısını araladınız." Ama doğan bebek bir insan. Hukuken tüm haklara sahip. Peki, onun sahip olduğu bu haklar, hangi hukuk sistemince korunacak? Hangi kalkan yaşamını insanca sürdürmesini sağlayacak? Hangi bent onu gelen saldırılardan ve sel gibi akan ayrımcılıktan koruyacak? Kâğıt üstünde satır satır sayılan haklar, betonlaşmış beyinlere işlenemedikçe neye yarayacak?

Bu ülkede zihinsel engelli kadınlar, seks objesi olarak görülüp istismar edilebiliyor; hem de en yakınları yani ağabeyleri, eniştereleri, amcaları, dayıları tarafından. 8 yaşında kız çocuklarına tecavüz edenler, çocuğun rızası vardı bahanesiyle serbest bırakılıyor ya da ceza indirimi alıyor. Ama kimse sormuyor, "Senin yaptığın şeyde 8 yaşında bir çocuğun nasıl rızası olabilir? Minicik bir çocuk 50-60 yaşındaki bir adama ne için rıza gösterebilir?" diye.

Hem psikolojik hem fiziksel şiddet, kadına yönelikse, doğuştan itibaren normalleştiriliyor. Erkek çocuğunu insan olarak yetiştiren azınlığı bir kenara bırakırsak; başta annesi olmak üzere, tüm kadınları kendi oyuncağı olarak görmek, kölesi yapmak, en ufak karşı duruşunda ise şiddete maruz bırakıp, çok canı sıkılırsa da öldürmek, çok küçük yaştan itibaren erkek çocuklarına öğretilen hayat dersi hâline geliyor.

Cinsellik kadın için bir tabuyken erkek için bir övünç konusudur. Kız çocuklarının doğası gereği yaşadıkları regl dönemleri tokatla, yani hem psikolojik hem fiziksel şiddetle karşılanırken

erkeğin sünnet merasimi davullu zurnalı kutlanıyor. Evlenecek kızın eline erkek eli değmemiş olması esasken; erkeğin, evlenmeden önce hevesini alıp evlendikten sonra eşine bağlı olması bekleniyor. Engelli kadın cinsiyetsiz kabul edilirken, engelli erkek, toplumsal anlamda böyle bir ayrımcılığa daha az maruz kalıyor.

Özel sektörde, üretimin aksamaması için kadının doğurganlığı suç kabul ediliyor adeta. Kanunlarda hastalık olarak tanımlanıyor. Çocuk sahibi olmak istemeyen kadınlar psikolojik şiddete maruz bırakılıyor ve toplumdan dışlanıyor. Kadının kaç çocuk doğuracağı, ne zaman doğuracağı başta eşi olmak üzere başkaları tarafından belirleniyor. Bu kadın bir de engelliyse, hamile kalış sürecinden, bebeğine nasıl bakacağına, çocuğunu hangi parka götürüp ne giydireceğine kadar her şeyin sorgulanması normal kabul ediliyor. Engelli çocuğu olan anneler suçlanıyor ve o çocuğun tüm sorumluluğu annelerin üzerine bırakılıyor.

Mesleğim gereği çok fazla engelli çocuğu olan anne ile karşılaşıyorum. Neredeyse tamamı yalnız anne. Çünkü babaların işi var, yaşamaları gereken bir hayatları var, o çocuğa bakmamalılar, anneye omuz verip sorumluluğunu üslenmemeliler; çünkü toplumun gözünde tüm suç annenin. Çünkü toplumun bakış açısı, "Aslan gibi adamın nasıl engelli çocuğu olur; kesin kadın suçludur" şeklinde oluyor. Oysa anne, mademki böyle bir çocuk getirdi dünyaya, baksın o hâlde; çünkü kadının işi olamaz, varsa da çocuğu için bıraksın; yaşaması gereken bir hayatı olamaz, varsa da çocuğu için vazgeçsin. Hadi tüm bunlara katlandı diyelim, çocuğunun ihtiyaçları için lazım olan parayı, o çocuğun babasından alabilmek için adliye koridorlarını aşındırır. Çünkü toplum onu zorlamış, suçlamış, çocuğuyla birlikte ötekileştirmiş ve kadın sosyal hayattan çekilmek zorunda bırakılmış; var olan iş hayatı sona erdirilmiştir. Ama babanın peşinde koşup üç kuruş nafaka kovalarken, paragöz yaftasını da yemiştir. Çocuğunu okuluna götürebilmek için kullandığı arabasına, baba sıfatını taşıyan şahıslar tarafından el konur. Çocuğuna barınma olan evi, evlilik birliği içinde alındı diye sattırılır. Çok insani bir ihtiyacını gidermek için çocuğunu birkaç saatliğine bir yakınına ya da arkadaşına emanet etse; ihmalkar anne diye yaftalanır. Kısacası her koldan psikolojik şiddete maruz bırakılır; üstelik ne yaşadığı, ne hissettiği hiç düşünülüp değerlendirilmeden.

İşte tüm bu portrelere dur diyemeyenler, hiç utanıp sıkılmadan hiç gocunup yüksünmeden her 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü, her 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutlarlar. Kutlayıp, kokuşmuş vicdanlarını temizlediklerini, hayatını karartıp, sona erdirdikleri minicik bedenlerin günahlarından arındıklarını düşünürler. Öyle ya, bir günlüğüne de olsa kadınları, engellileri, engelli kadınları anmış, aslında var olduklarını bildiklerini ama yılın sadece bir günü hatırlamanın yeterli olduğunu anlatırlar o berbat ağızlarıyla.

Kadın, engelli, engelli kadın, azınlık, azınlık kadın, azınlık engelli kadın... bu liste uzar gider. Hepsinin özü insandır. Verilecek mücadelenin adı, insan hakları mücadelesidir. İşte bu temelde birleşilmediği sürece, tüm yollar, aynı kavşakta birleşmedikçe, her cılız yol kapatılır; her tek mum söndürülür ve biz daha çok Narin'ler Sıla'lar için gözyaşı döker, sosyal medyada klavye şovenizmi yapar; "Hepimiz Narin'iz!" "Hepimiz Sıla'yız!" naraları atar ama başladığımız yere geri döneriz.

Birlikte Öğrenelim Miniğim (7) “Ne Eksik Ne Fazla” Kitap Tanıtımı

Ayşe Turgay Gümüş

sevgiozgurluktur@gmail.com

Sayı: 129, Kasım 2024

Bir internet sitesinde rastladık ona

Sevinçli bir telaş içindeydi

Çünkü anlatacakları vardı engelliliğe dair çocuklara

Derinden bakınca sayfalarına

Anladık, bu kitap bizim istediğimiz gibiydi.

Vay be, kaşla göz arasında saçma sapan da olsa şiir mi yazdık ne? Evet, yazdık yazdık.

Serin bir kasım ayından herkese merhaba. Toplaşın toplaşın, bir şey anlatacağız size. Geçenlerde bir kitap geçti elimize. Kitapta kör bir çocuk konu edilmiş. Daha kitabın ilk sayfalarında tepemizde birtakım atma sendromlarına rastladık. Sonra her sayfada biraz daha attı bizim zavallı tepemiz. Kitapta bir çocuk, her gün parka gelen, aaa pardon pardon, parka her gün annesinin kolunda gelen kör bir çocuğu merak ediyordu. Sonra onunla tanışıp oyunlar oynuyorlardı. Hay aksi, tahmin oyunu oynarken, bizim sağlam çocuğumuz nasıl anlatacağını bilemiyordu. Çünkü renklerle anlatamazdı. Çünkü Ali, yani kör çocuğun dünyasında yalnızca siyah vardı. Tam bu noktada, bu kitabın yazarını karabasanların basması yönünde temennilerde bulunmayalım mı biz? Bulunalım diyenler kanalımıza abone olsun sayımızı bilelim. Nasıl ama? Kapmış mıyız youtube jargonunu? Goygoyda bir dünya markası olduğumuzu kanıtladığımız kanısındayız, dolayısıyla becerebildiğimiz kadar ciddi olabiliriz artık. Sonra biz bu kitaba saydırıp saydırıp hızımızı alamayınca, dayanamayıp Instagram hesabından kitabın yazarına mesaj attık. Cevapları uzun uzun yazmayalım ama saçma sapan cevaplar verdi bize. O an anladık ki, o kafadaki birinden zaten tam da bu beklenirdi. İşte o kitaba kızarken rastladık bu bahsedeceğimiz harika kitaba.

Kitabın adı, "Ne Eksik Ne Fazla". Kitapta bizi başka başka farklılıklarını anlatan çocuklar bekliyor. Bu kitabı ebeveyniyle okuyan bir çocuk; Arda'dan otizmi, Sevim'den Daun Sendromu'nu, Bora'dan Dikkat eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu'nu, Işıl'dan tekerlekli sandalyeli bir yaşamı, Ali'den Özgün Öğrenme Güçlüğü'nü, Yeşim'den Zihinsel yeti farklılığını, Poyraz'dan körlüğü, Eda'dan sağırlığı öğrenir. Hem de dramatizasyona düşmeden, neyse o hâliyle. O zaman okuyalım da öyle öğrensinler minikler.

Şiirsel bir üslupla kaleme alınmış bu kitapta yazar; engelliliğin, eksiklik ya da fazlalık değil farklılık olduğunun üzerinde ısrarla duruyor. Farklılıklarımızla tamamlanıp birlikte zenginlik katarız dünyaya ana düşüncesi kitabı bizim için dikkate değer kıldı. Bu kitabı, miniklerinizle engelli kişileri en iyi tanımanın yolunun bu kişilerle birlikte yaşamı deneyimlemek olduğu üzerine keyifli bir sohbetle okuyabilir, erişilebilirliğin ne olduğunu ve engelli bireylerin hayatında ne denli önemli olduğunu yorulmadan ve yormadan konuşabilirsiniz.

Biraz bu kitabın yazarından da söz edelim. Saniye bencik Kangal, Instagram'da "Akademisyen Anne" adıyla pek çok video paylaşıyor. Ebeveyn- çocuk ilişkilerine dair güzel şeyler anlatıyor. Bu yazacağımız şeyi onaylamasak da hiç kitap okumayan ebeveynlere, bilinçlenmeleri adına çektiği bu videoları izletmeyi başarıyor. Ancak bunun yanı sıra; hem yetişkinler için hem de çocuklara yazılmış çokça kitabı var. Yetişkinler için olanları araştırmayı siz okurlara bırakalım, kuzucuklar için yazılmış olanlardan söz edelim biz.

Eğer çocuğunuzla akran zorbalığına dair konuşmak, bununla ilgili güzel bir kitap okuyup üstüne bir de şöyle entelektüelitesi yüksek cinsinden bir sohbet yapmak isterseniz, "Zorbalığa karşı Taktiklerim Var" kitabını hiç beklemeden okuyun. Özgüveni eksik bir minnoş varsa hayatınızda, "Özgüvenim Tam; Hata Yapmaktan Korkmam" kitabı biçilmiş kaftan olabilir bu duruma. Ya cesaret ve korku? Hani o birbirine yapışık iki duygu? İşte o duygulara dair şahane bir anlatıysa size lazım olan, "Cesaret Hep Yanımda" kitabıyla tanışmaya acele edin. Kapatın

burnunuzu, çünkü kaka kokacak şimdi. Tuvalete alışma sürecinde, kakalarını vücutlarının birer parçası gibi görür çocuklar. İşte bu durumlarda tutarlar kakalarını. Tam da bu kırmızı alarm durumunda, imdadınıza şu üç şahane kitap yetişebilir: "Kakaloji", "Kakademi" ve "Kakazoo". Kakaloji'de bir kakanın bilimsel yolculuğuna tanık olursunuz, hem de gayet tatlı bir üslupla. Sonra o kitapta okuduğunuz tanımlar size çocuğunuz tarafından şakalarla geri döner. "Anneeee, kakazor yaptım. Biraz sertti. Buna öyle deniyordu değil mi?" Diye sorup kocaman kahkahalar attırır size kuzucuğunuz. Güneşler doğdurur içinize. Kakazoo'da hayvan kakalarının doğaya faydalarını keşfedersiniz çocuğunuzla. Bu arada bu kaka kitaplarında Saniye Bencik Kangal'a; Merve solak arabacı ve Ceren Koçak da eşlik etmiş. Ortaya çıkan sonuç bizce harika.

Eh, bırakalım artık burada. Daha fazla sıkmayalım sizi. Bir Gümüş klasiğiyle veda edelim o hâlde: bizi okumaya devam edin anacığım. BİRLİKTE ÖĞRENELİM MİNİĞİM 7:

Bas Mührü Erişilebilirliğe

Kadir Ahıska

kadir.ahiskali.1339@gmail.com

Sayı: 129, Kasım 2024

Her insanın hayatında bir defa mutlaka notere işi düşer ve gidip sıra numarası alır. İşlem yapacağı banko önünde sırasını beklemeye başlar.

Beş kişi, 3 kişi, 1 kişi derken sıra gelir ve onaylayıcı ile karşı karşıya kalır.

Eli yapacağı işleme göre evrak doludur, çünkü sevgili noterlerimiz yıl olacak 2025 halen kâğıt işlemlerinden kurtulabilmiş değiller.

Öyle ki elektronik sistemleri güvenli hale getirmenin yolunu bulsalar sayısı her geçtiğimiz gün artan milletimizin %90'ı için erişilebilirliği sağlamış olacaklar.

Neyse sırası gelen vatandaşımız kör olmadığı için onaylayıcı noterimiz “şurayı imzalayın” diyor, kişi oraya imza atıyor. “Burayı imzalayın diyor, kişi oraya da imza atıyor”. böylece en az 6 7 imza atıp işlemlere devam ediyorlar.

Ne kadar hızlı değil mi işlemler, kişi 4000000 değerindeki evi alıyor, imza işlemlerini başarılı bir şekilde geçtiği için onaylayıcımız o sevgili mühür kardeşi kaldırıyor, kâğıdın olması gereken kısmına tak diye vurarak onaylayıcı lığının kudretini yerine getiriyor. Hey be mühür, sen nelere Kadirsin.

İşlemi onaylanan kişi vezneye ödemelerini gerçekleştiriyor, o mühürden nasiplenmiş kağıtlarını da toplayıp rahat bir şekilde noterden ayrılıyor.

Şimdi sıra kör bireye geliyor ve işte yüzleşme zamanı, beyaz bastonu ile sevgili kör vatandaşımız, onaylayıcının karşısına dikiliyor.

Yüklü bir işlem tamamlamış olmalı ki onun da elleri evrak dolu. Bir yerlerde imzalar atmış, bir yerlerden makbuzlar almış, şimdide birine vekalet vermek için notere uğramış.

Usulca bir fısıltı dönmeye başlıyor bankoların arkasında. Sanki adeta tüm onaylayıcıların fikir birliği sağlamaya çalışması gibi bir fısıltı bu.

Nerede duysa anlar o kör vatandaş bu fısıltıyı, aynı fısıltı bankada hesap açmak istediğinde de bazen karşısına çıkıyor, tapu dairesinde işlem yaparken de.

Şahit olmazsa işlem devam edemez fırtınasının fısıltısıdır bu, tescillenmiştir ama noter tarafından değil, halk tarafından.

Fısıltı toplantısı sona erdikten sonra onaylayıcı kör vatandaşın karşısına dikiliyor, “2 şahit olmadan işlemlerinize devam edemeyiz, maalesef kanunlar böyle” diyor.

Ne yapsa ne etse işini çözdüremeyen vatandaş, el mahkûm sağdan soldan 2 şahit buluyor, oturuyor (nikah masasına). Aman noter masasına.

Yakın akraba olmaz şartı dolayısı ile sağdan soldan birilerini buldu sevgili vatandaşımız, gelen kişiler konuya 0 hâkim, şahitlik ediyorlar işlemlere. Ya kişi zorla bu işlemi yapıyorsa tezleri var ya hani, sağdan soldan gelen şahit kardeşler bunu saptayabilecek mi?

“Bilinmeze şahit oldum, kalbi neşe; huzurla doldum” diye sevgili şahitlerimize küçük bir dize bırakıp devam edelim.

2 şahit ile işlemlerini (sağlam) bir şekilde yapan vatandaşımız da vezneye parasını ödeyip noterden uzaklaşıyor.

Bir önceki vatandaş rahatlamış şekilde noterden ayrılırken, kör vatandaşımız da istenen şahitlik dolayısı ile biraz hüzün, biraz öfke, bir o kadar da düşünceli ayrılıyor noterden.

Bu durumu yaşayan 3, 5, 7, 70, 700 kör vatandaş derken bir gün mücadele başlıyor ve durmaksızın devam ediyor değerli okurlar.

Zihinlere, düşüncelere ve iradelere istenen şahitlerden kurtulmak için, haklarını savunup zaten çekirdekte olması gereken irade özgürlüğünü, kanun ile sisteme işlemeyi başarıyorlar.

Peki bununla çözülüyor mu erişilebilirlik? Kanun sisteme işlendi, uygulanması için bir kapı aralandı fakat her kör birey bu kapı aralığını açabiliyor mu ardına kadar?

Sistemin bir diğer problemi de kanunlardan haberdar olmayan yapılara sahip olmasıdır. Öyle ki bir noter de erişilebilir şekilde kanunu işletip bireysel olarak işini halledebilen kör varken, başka bir noterde 2 şahit dayatması halen sürüyor, yine mücadeleyi körler verip şahit safatasını noterden süpürmeye çalışıyor.

Peki son durumda noter işlemleri ne hale geldi?

2 şahit dayatması ile onaylama irademize yokuş oluşturan sistem, kanun ile biraz toparlandı ve teknolojiye ayak uydurur hale geldi değerli okurlar.

E devlet üzerinde açılan “Türkiye Noterler Birliği/Görme Engelliler için Noter Belgesi Onay İşlemleri” kanalından körler de hızlıca onay metinlerini okuyup dijital bir şekilde onay işlemini gerçekleştirebiliyor.

Peki “Türkiye Noterler Birliği/Görme Engelliler için Noter Belgesi Onay İşlemleri” kanalı nasıl çalışıyor?

Gelin bunu yukarıdaki örneğimizi kullanarak anlatalım, böylece olması gereken şeyi de vurgulamış oluruz.

Gören birey noterde hızlıca işlemlerini tamamladıktan sonra sıra kör bireye geliyor ve işte yüzleşme zamanı, beyaz bastonu ile sevgili kör vatandaşımız, onaylayıcının karşısına dikiliyor değerli okurlar.

Yüklü bir işlem tamamlamış olmalı ki onun da elleri evrak dolu. Bir yerlerde imzalar atmış, bir yerlerden makbuzlar almış, şimdide birine vekalet vermek için notere uğramış.

Yine bir fısıltı dönüyor bankolar arkasında fakat, bu defa o fısıltıyı susturacak gücü ile noterde kör vatandaşımız.

Tam onlar “2 şahit” safsatasına girecekken, vatandaşımız kanunlardan bahsediyor, o kutlu mührün sahibine değişen süreçleri anlatıyor.

Toplumda hep böyledir değerli okurlar. Bankaya gidersiniz, kanun sizi desteklemesine rağmen uygulanması için sizin süreci harekete geçirmeniz gerekir.

Notere gidersiniz, kanun olmasına rağmen yetkililer süreçten bir haberdir, siz onları bilgilendirerek harekete geçirirsiniz, maalesef bu değişmeyen şeylerden sadece birisi.

Vatandaşımızın anlattıklarını dinleyen görevliler, bu defa bankolar arkasında farklı bir fısıltı toplantısına oturuyor kısa süreli. Bu toplantının sonucu çok önemli, vatandaşımız değişimi ya görecektir ya işler yine yokuşa sürülecek. Heyecanla beklerken mührün tek sahibi, alanın en yetkilisi, onaylayıcı noterimiz sistemi uygulamayı başlatıyor ve işte erişilebilirlik sahneye çıkıyor değerli okurlar.

Görevli bilgisayardan işlemleri başlatırken kör vatandaşımıza da e devlet platformuna girmesini söylüyor, 2 taraf eş zamanlı olarak işlemleri devam ettiriyorlar.

Onay metni ne olursa olsun, görevli kör vatandaşımızın e devletine belgeleri gönderiyor, “Görme Engelliler için Noter Belgesi Onay İşlemleri bölümünden belgeyi onaylayabilirsiniz” diyor.

Vatandaşımız e devlet platformuna zaten giriş yapmıştı, şimdi de noter belgesi onay işlemleri kısmından gönderilen belgeyi buluyor, içeriğine girip tüm detaylarına kadar okuyor, belgenin alt kısmında yer alan onayla düğmesi ile belgesini onaylamış oluyor.

Onaylanan belge işlem yapan yetkilinin ekranına düşüyor, yetkili kişi belgeyi kontrol ederek çıktı almaya başlıyor.

İmza süreçlerinden sonra işlemler son aşamaya doğru yaklaşıyor değerli okurlar, o kutlu mührün olduğu kısma kağıtların yaklaştığını hisseder gibiyiz değil mi?

Vezneye ödeme işlemlerini de yapan kör vatandaşımız, işlem kağıtlarına vurulan takır tukur mühür sesleri ile rahatlıyor.

O gün tek başına işlemlerini tamamlayan vatandaşımız; mührün tek sahibine dönerek tarihe geçecek “bas mührü erişilebilirliğe” sözünü söylüyor.

“Noter noter! Artık bu yaptığın yeter, sende işlem yapmak zor, bir o kadar da beter” sözleri ile başlayan sürecimiz, “bas mührü erişilebilirliğe” sözü ile ilerliyor, bu bizim kazancımızdır değerli okurlar.

Elbette henüz tamamen erişilebilirliği sağlamış, işleri sağlama bağlamış değiliz. Elbette sürecin peşini bırakmış, süreçten bıkmış değiliz.

Kanun biz söylemeden bize uygulanana kadar, uygulanan kanun kapsamını daha da genişletene kadar durmaksızın devam edeceğiz. Her noter bu kanundan haberdar olsun diye, noter işlemlerimize şahitsiz, yanımızda hiç kimse olmadan gideceğiz.

Bir gün her alanda “bas mührü erişilebilirliğe” diyebilmek dileği ile. Tek arayacağımız şahit nikah şahidi olsun.

Sağlıcakla.

Yerel LLM'ler ile Güçlü Yapay Zekâ Deneyimi

Sarper Arıkan

sarperarikan@gmail.com

Sayı: 129, Kasım 2024

İçindekiler

Yerel LLM'ler ile Güçlü Yapay Zekâ Deneyimi	33
Yerel LLM Nedir?.....	33
LM Studio ve Anything LLM Nedir?.....	34

Yerel LLM'ler ile Güçlü Yapay Zekâ Deneyimi

Yapay zekâ dünyasında yerel büyük dil modelleri (LLM) kullanımı giderek yaygınlaşıyor. Bu teknoloji, internet bağlantısına ihtiyaç duymadan güçlü modellerin yerel cihazlarda çalıştırılmasını sağlıyor. Yerel LLM'ler, gizlilik ve güvenliğin ön planda olduğu uygulamalarda özellikle önemli hale geliyor. Bu makalede, yerel LLM çözümleri olan LM Studio ve Anything LLM yazılımlarını kullanarak, bireylerin veya kurumların kendi bilgisayarlarında nasıl güçlü yapay zekâ modelleri oluşturabileceğini anlatıyoruz.

Yerel LLM Nedir?

Yerel LLM, bir büyük dil modelinin, kullanıcının kendi cihazında çalıştırılmasını ifade eder. Geleneksel yapay zekâ modellerinde olduğu gibi merkezi sunuculardan veri işleme yerine, bu modeller kullanıcının sahip olduğu donanım üzerinden çalışır. Bu sayede gizlilik hassasiyeti yüksek projelerde güvenli bir ortam sağlanır ve kullanıcılar dışa bağımlı olmadan kendi sistemlerini kurabilir. Bu tarz modeller, GPU (Grafik İşlemci Birimi) destekli bilgisayarlarla

daha hızlı çalışırken, CPU (Merkezi İşlemci Birimi) desteği ile de işlem yapmak mümkündür. Yerel LLM'ler, kullanıcılara kendi yapay zekâ sistemlerini yaratma fırsatı verirken aynı zamanda maliyet açısından da avantajlar sunar.

LM Studio ve Anything LLM Nedir?

LM Studio, büyük dil modellerini çalıştırmayı ve onlarla etkileşime girmeyi kolaylaştıran bir platformdur. Hugging Face gibi açık kaynaklı platformlardan farklı modellerin indirilebilmesine olanak tanır. LM Studio, farklı modellerin grafik kartlarına uyumluluğunu kontrol eder ve kullanıcıların GPU hızlandırması ile modelleri daha verimli bir şekilde kullanmasına yardımcı olur.

Anything LLM ise kullanıcıların yerel yapay zekâ modellerini daha etkin kullanmalarını sağlayan bir başka araçtır. Bu yazılım, tamamen özel ve açık kaynaklıdır. Belgelerle çalışmayı, dokümanlardan veri çekmeyi ve bu veriler üzerinden doğru ve hızlı cevaplar almayı sağlar. Ayrıca, Anything LLM üzerinden yapılan tüm işlemler kullanıcının kendi bilgisayarında gerçekleştiği için tamamen güvenlidir.

Yerel LLM Kurulumu ve Kullanımı

Yerel LLM çözümlerini kullanabilmek için öncelikle LM Studio ve Anything LLM yazılımlarının kurulması gerekmektedir. Bu iki yazılımın kurulumu oldukça basittir ve birkaç adımda tamamlanabilir. LM Studio'nun kurulmasıyla birlikte, Hugging Face üzerinden farklı modeller indirilebilir ve kullanıcının sistemine uygun bir şekilde çalıştırılabilir.

Model Seçimi: Yerel LLM'lerin gücünden tam anlamıyla yararlanabilmek için doğru modelin seçimi oldukça önemlidir. LM Studio, kullanıcıların farklı model seçeneklerini incelemesine ve uygun modeli indirmesine olanak tanır. Örneğin, popüler modellerden biri olan Mistral 7B, GPU destekli sistemlerde oldukça verimli sonuçlar verir. Ayrıca, daha yüksek performans isteyen kullanıcılar, Q5 veya Q8 gibi daha üst düzey modelleri tercih edebilirler.

Anything LLM ile Entegrasyonun Gücü

Anything LLM, LM Studio ile entegre edilerek çok daha güçlü bir LLM deneyimi sunar. Bu entegrasyon sayesinde kullanıcılar, yerel modellerle belgeler üzerinden daha derinlemesine çalışmalar yapabilirler. Belgelerin doğrudan sisteme yüklenmesi, yapay zekânın bu belgelerden anlamlı veriler çekmesini sağlar. Özellikle iş dünyasında, özel belgelerle çalışılması gereken durumlarda bu özellik büyük bir avantaj sunar.

Belge Yönetimi ve Özel Belgelerle Çalışma: Anything LLM, belgelerden bilgi çekme ve bu bilgiler üzerinden yanıt oluşturma yeteneğine sahiptir. Bu sayede, kullanıcıların özel belgelerini yapay zekâyâ tanıtarak daha anlamlı sonuçlar alması mümkün hale gelir. Sistem, belgelerden alınan verileri kullanarak doğru ve güvenilir cevaplar üretir.

Sonuç:

Yerel LLM'lerle Yeni Bir Dönem

Yerel LLM'ler, kullanıcıların yapay zekâ ile daha güvenli ve özelleştirilmiş bir şekilde etkileşimde bulunmalarını sağlayan önemli bir teknolojik gelişmedir. LM Studio ve Anything LLM gibi araçlar, bu modellerin kullanımını kolaylaştırarak herkesin erişimine açmaktadır. İster bireysel kullanıcılar ister kurumlar, yerel LLM çözümleri ile gizlilik, hız ve maliyet avantajlarından faydalanabilirler. Yerel yapay zekâ sistemlerinin gelecekte daha yaygın hale gelmesiyle birlikte, bu tür çözümler, dijital dünyada büyük bir devrim yaratma potansiyeline sahiptir.

Çamaşır İşlerine Sıfırdan Giriş - 6

Murat Kefeli

m.k@muratkefeli.com.tr

Sayı: 129, Kasım 2024

Bir tembel yazısına hoş geldiniz! Muhtemelen uzunluk olarak yazı dizisinin en kısası; bilgi içeriği açısından en uzun olanıyla karşı karşıyasınız.

ACELE İŞE ARAMAK KARIŞIR

Çamaşırını asarken izlediğiniz düzenin benzerini toplama sürecine de yansıtmak işleri kolaylaştırıyor. Toplama düzeninizin nasıl olacağı tamamen paşa keyfinize ve kabiliyetinize bağlı. Kullandığımız çamaşır katlama biçimini, çamaşırı bir yere koymadan ve silkeledikten hemen sonra havada katlayabiliyorsanız leğeni boş verebilirsiniz. Şahsen kazak veya ütülenmeyecek tişörtleri askıdan aldıktan hemen sonra silkeleyip katlamayı daha pratik buluyorum. Bu süreçle ilgili aldığım birkaç not şöyle:

- Eğer çamaşır askılığı kullanıyorsanız mandalını çıkardığınız çamaşırı alttan çekerek askılıktan indirmelisiniz. Eğer çamaşırın alt kısmında çorap, iç çamaşırı gibi küçük şeylerin asılabildiği bir alan varsa da ilk önce burayı boşaltmalısınız.

- Leğen kullanıyorsanız ve askıda olanlar atlet-bisiklet yaka gibi iki farklı türdeyse bunları iki farklı yöne koymanız katlama sürecinizi hızlandıracaktır.

- Atlet-yarım kollu tişörtleri katlama işini elinizde yapıyor ve son aşamada şöyle bir düzeltmek için yıkanmış kumaşı gövdenize yashıyorsanız bir miktar düşünmeniz iyi olur. Ev kıyafeti neyse de sokaktan geldikten sonra koca gün giydiğiniz kazağı serme alanı olarak kullanmak pek de akılcı değil imiş. [Gülümseme]

- Avucunuzda tutabileceğiniz mandal sayısını abartmanıza gerek yok. Gerçeği unutmayın; siz körsünüz. Çamaşırı yukarıdan çekelerken veya elinizde tutarken mandalı

düşürürseniz ve şanssız bir gününüzdeyseniz o mandalı bulmak için hayli uğraşmanız gerekecek. Üstelik evinizde robot süpürge varsa işler çok daha sinir bozucu bir hâl alıyor ve mandalı bulamadığınızda, "Neyse ya! Gören biri gelince sorarım" diyerek boş veremiyorsunuz. Belki evinde halı olanlar şanslıdır ve mandallar ev içinde seyahate çıkmıyordur ama yatak odasında düşen mandalı 2 ay sonra salonun bir ucunda bulduğuma yemin ederim!

ÜHÜ ÜHÜTÜ ÜHÜTÜÜ

Yukarıda yer alan "ütülenmeyecek tişörtler" sözleri üzerine "Ütülediğin tişörtün var yani?" diyenler olmuştur. [Açık ağızlı gülümseme] Açık sözlü olayım. Ütülemiyorum, evet; ancak yetişkin yaşlarda kör olmuş biri olarak ve "Umarım annem bunu duymaz" diyerek şunu söyleyebilirim: Anneniz haklı, ütüsüz tişört veya gömlek insanlar tarafından fark ediliyor. Çünkü çoğunluk ütülenmiş kıyafetler giyiyor. Gören kişilerde olumsuz bir izlenim uyandırıyor ve evet, şıklıktan çok uzak bir paspallık. Notlar şöyle:

- İş yaşamında olup gömlek ütülemekten yılanlara kış ayları için bir önerim var: Gömleğin sadece düğme ve yaka çevresini ütüleyip ceket altında kalan kısımlara dokunmayabilirsiniz. Bu düşünce kulağınıza hoş geliyorsa kendinize bir tane de "V" yaka süveter alın! Oh, mis!

- "Ütü gerektirmeyen kumaş türleri" benzeri Google aramaları yaparak kıyafetlerinizi bu tür kumaşlardan seçebilirsiniz. Özellikle kadınlara yönelik pantolon, etek ve elbiselerde bu tür kumaşlar sıklıkla kullanılabiliyor. Neden çoğunlukla kadın giyiminde kullanıldığına dairse mantıklı bir cevabım maalesef yok.

- Vakko, Beymen gibi hem kumaş üreten hem de hazır giyim ürünü satan markaların erkek takım elbiseleri için farklı alternatifleri bulunuyor. İş adamlarına yönelik olan bu ürünlerin fiyatı diğerlerine oranla daha yüksek ancak daha zor kırışıyor ve daha az ütüye ihtiyaç duyuyor.

- "Ribana" ve "Likral" ifadeleriyle tanımlanan esnek kumaşlardan üretilen tişörtler ütülenmeden de giyilebiliyor. Keza Lacoste veya Benetton marka tişörtlerde sıkça kullanılan ve benim adını bilmediğim -ki petek dokusu gibi olan- kumaş türü de ütüsüz giyilebiliyor. Yani

daha doğrusu yine fark ediliyor ama "daha az pasaklı" olarak nitelendiriliyorsunuz. [Açık ağızlı gülümseme]

- Çarşaf veya nevresimlerin ütülenmesi gerektiğini düşünenler olabilir. Buna inanıyorsanız ütü masasından sarkanların yere değmemesine dikkat etmenizi söylememe gerek yok ama ben yine de yazayım. Çünkü anneler acayip kızıyor bu işe; orta sondayken bu nedenle yediğim fırça hâlâ aklımda. [Açık ağızlı gülümseme]

- Özellikle büyükşehirlerin merkezleri veya toplu konut alanları çevresinde fason olarak ütü yapan şirketlerin ve ek gelir elde etmek için evde fason ütüçülük yapan kişilerin olduğunu belirtmek isterim. Genellikle Google üzerinden veya seri ilanlar aracılığıyla bu kişilere ulaşabilirsiniz. Başlangıçta söylenen rakamla düzenli iş veren kişilere söylenen rakam arasında da ciddi fark olduğu biliniyor. Kısacası ekonomik gücünüz varsa bu hizmeti dışarıdan alabilirsiniz. Çok nazlı ve aceleci değilseniz yakınınızdan geçerken alıp benzer bir serviste de bırakan kişileri bulmak da zor değil.

AYNI SUDA İKİ KEZ YIKANMAZ

Hangi giyim ürününün nasıl katlandığı veya ütülendiğine dair bilgileri de bu yazı dizisine ekleyecektim. Sonradan vazgeçtim. Çünkü bu içerikler yıllardır Körüz.biz'in "İpuçları" kataloğunda yer alıyor. İsteyenler farklı kişiler tarafından yazılan ve aşağıda yer alan bağlantılar üzerinden yoluna devam edebilir.

Ancak çamaşır katlama ile alakalı yazacağım zırvalamalar arasına eğlenceli bir anıya da yer vermek istiyordum ve vazgeçmeye de niyetim yok. Bu nedenle yazı dizisine bu anıyla son noktayı koyalım, gitsin.

Kör olmadığım dönemdi. Çocukluktan beri tanıdığım ve uzun süredir görüşmediğim arkadaşımı ziyaret etmek için evine gitmiştim. Kızla birlikte oturmuş salonda sohbet ediyorduk. Arkadaşımın annesi bir süre ortada kaybolduktan sonra koca bir leğen kurumuş çamaşır ile odaya geri dönmüş ve çamaşırını katlamaya başlamıştı. Bir yandan da kız arkadaşımın tembelliğinden, ev işlerine yardım etmediğinden şikâyet ediyordu. Büyük parçalar bittikten sonra küçük parçaları katlamaya girişti. Çoraplar ve iç çamaşır katlanıp kanepeye konuyordu sonra durdu... Derin

bir iç çekti ve elini leğenin dışına çıkartıp arkadaşına ait tanga bir iç çamaşırını iki elinin arasında gererken bana sordu: Söyler misin Murat oğlum, neresini katlayayım ben şimdi bunun?

BAĞLANTILAR LİSTESİ

Kıyafet Katlama Biçimleri

Ütü Yapmak: Ütüyü Kumaş Üzerinde Kontrol Etmek

Ütü Yapmak: Tişört Ütülemek

Ütü Yapmak: Gömlek ve Ceket Ütülemek

Ütü Yapmak: Kumaş Pantolon Ütülemek

Ütü Yapmak: Kot/keten/kadife Pantolon Ütülemek

Kırıştırmadan Kumaş Pantolon Asmak

Etek ya da Pantolon Paçası Nasıl Bastırılır

Körcül Yöntemlerle Kıyafet Dolabını Düzenlemek ve Kıyafet Renklerini Ayırt Etmek